

Tanítási tervezet részlet

A tanítási egység címe: **Ázsia vízrajza**

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Eszköz
	3. Új anyag feldolgozása			
4'	a. Célkitűzés feladatmegoldással:			
	Helymeghatározás: padosonként: . é.sz. 50°; k.h. 103° (<i>Bajkál-tó</i>) . é.sz. 45°; k.h. 60° (<i>Aral-tó</i>) . é.sz. 42°; k.h. 50° (<i>Kaszpi-tenger</i>)	Készség-alkalmazás	Egyéni munka (helymeghatározási gyakorlat)	Atlasz
	Ő megmutatásuk az applikációs körvonalas térképen Ő falitérképen;		Frontális munka	Applikációs körvonalas térkép
	Ázsia tavaival, folyóival ismerkedünk meg	Célkitűzés	Tanári közlés	
	b. Vízyűjtő területek Ázsiában			
2'	<u>Alapfogalmak:</u> Kártyahúzás Ő megmagyarázni a jelentésüket (<i>vízyűjtő terület, torkolat, deltatorlat, tölcsértorkolat, vízjárás</i>) + kialakulásuk + kapcsolatuk a gazdasági élettel;	Aktuális ismétlés	Frontális osztálymunka	Fogalom-kártyák
2'	Állapítsátok meg, hogy hol erednek Ázsia nagy folyói! Ő füzetbe; Mely vízyűjtő területekhez tartoznak folyók? Ő füzetbe;	Új ismeretek szerzése	Egyéni munka (térképolvasás)	Atlasz, transzparens (7/13.)
2'	A vízhálózat területi különbségeinek megfogalmazása ŐMiért?		Frontális osztálymunka	
2'	Mik a lefolyástalan területek? Keressetek a térképen!	Ismeret-felelevenítés	Egyéni munka (térképolvasás)	
	c. A Jeges-tenger vízyűjtő területe			
2'	A Jeges-tengerbe ömlő folyók keresése atlaszból Ő falitérképen megmutatja egy tanuló milyen a torkolatuk?	Új ismeret szerzése	Egyéni munka (térképolvasás)	Atlasz, falitérkép
2'	<u>Problémafelvetés:</u> Vajon miért különleges az árvizük? Mi bizonyítja? (<i>jégdugulásos árvíz</i>) Ő megbeszélés a padtárssal.		Páros munka	
	d. A Csendes-óceán vízyűjtő területe			
2'	A Csendes-óceánba ömlő folyók 1 tanuló mondja, a többiek jelölik a munkafüzeti térképvázlatban + 1 tanuló mutatja a körvonalas térképen;	Új ismeret szerzése	Frontális és egyéni munka	Atlasz, munkafüzet, applikációs körvonalas térkép
	<u>Problémafelvetés:</u> Milyen a torkolatuk? Mi bizonyítja? (<i>sárga tengervíz</i>) Milyen a vízjárásuk? (<i>ingadozó</i>) Miért?- tanuló párok versenye – kié a legjobb magyarázat?		Páros munka	

2'	Jangce – szemelvény-feldolgozás a megfigyelési szempontok alapján (óra eleji, A. padosor) – gátrendszer építése a Jangcén Ő kép - Milyen beavatkozásokat igényel?	Új ismeret szerzése és megerősítése	Beszámolók az egyéni szövegfeldolgoz ásról	Feladatlap A. (73), diakép
2'	Részösszefoglalás: munkafüzet Ő megoldás ellenőrzése tanuló pár által Ő megbeszélés – szókétyájuk felhelyezése az applikációs térképre.	Részösszefoglalás, rögzítés	Egyéni munka	Munkafüzet 47/1., applikációs körvonalas térkép
e. Az Indiai-óceán vízgyűjtőterülete				
1'	Milyen éghajlat jellemzi? (<i>forró övezeti monszun</i>) Melyik a legcsapadékosabb része? (<i>Cherrapunji környéke</i>) Folyók keresése Ő megmutatásuk a falitérképen	Aktuális ismétlés	Frontális munka (térképmunka)	Falitérkép
3'	Gangesz – szemelvény feldolgozása a megfigyelési szempontok alapján (óra eleji, B. padosor) – képe is – a szent folyó	Új ismeret szerzése és megerősítése	Beszámolók az egyéni szövegfeldolgoz ásról	Feladatlap B. (74), diaképek
2'	Részösszefoglalás: Kártyahúzás: a folyókról tanultak összefoglalása Ő a jellemzők alapján jegyzetkészítés	Rögzítés	Frontális osztálymunka	Kártyák

Óravázlat részlet

A tanítási egység címe: Ausztrália természeti adottságai

Idő	Az óra menete	Eszköz
2. Új anyag feldolgozása		
5'	a. Hangulati előkészítés: elképzeltetés	
	<u>Zenehallgatás</u> (Hevesi Tamás: Mr. Világjáró);	Hangfelvétel
	Ausztrália „ <u>tárgyi névjegyei</u> ” (plüss koala és kenguru, bumeráng, korall, csigaházak);	Tárgyak
	<u>Képbemutatás:</u> Ayer's Rock, Sydney-i Operaház, stb.);	Diaképek
	<u>Címer</u> megfigyelése – Mely állatok vannak benne? (<i>kenguru, emu</i>)	Címer
	Célkitűzés: Új úti célunk Ausztrália Ő Tűzzük ki a zászlóját!	Zászló
b. Általában a földrészről		
4'	A földrész felfedezése – Tanulói kiselőadás előzetese felkészülést követően megadott irodalomból („Távolí tájak magyar utazói. Magyar utazók Ausztráliában, Óceániában és a sarkvidékeken” Ő Mednyánszky Cézár, Gubányi Károly, Róheim Géza);	Irodalom
	A földrész elnevezése – Tanulói kiselőadás előzetes felkészülést követően megadott irodalomból („Amiről a térkép mesél”);	
2'	A földrész fontosabb adatai – adatkikeresés a függelékéből (terület, lakosság, népsűrűség, főváros) Ő felkerül a táblára.	Tankönyv, tábla
1'	c. Részcélkitűzés: Képzeltbeli világjáró túránkon megismerkedünk Ausztrália legfőbb természetföldrajzi jellemzőivel – panorámajáték . Az osztály csoportokra osztása: fehér, sárga, kék, piros csoport (címerszínek).	Társasjátéktá bla (29), dobókocka, értékelőlap (30)

	d. Játék: A társasjátéktábla közepén fehér foltként látható a földrész. A szín is jelkép, azért fehér, mert még ismeretlen számotokra. A tananyag különböző tartalmaival és a játék kérdéseire adott válaszokkal rajzolódna majd ki a földrész jellemzői, különlegességei. 8 témát ölel fel (természetföldrajzi ismeretek, képfelismerés, igaz-hamis állítások, árulkodó táviratok, választás, élővilággal kapcsolatos ismeretek, expedíciókkal kapcsolatos ismeretek, őslakók életével kapcsolatos ismeretek). A témát a dobókocka értéke mutatja. Valamennyi kérdésre adott válasz pontot jelent, ami külön lapon vezet egy arra vállalkozó gyerek.	
	e. Ausztrália fekvése, határai, partvonala	
3'	Képzletjáték: Hunyjátok be a szemeteket! A megfordított falitérkép mögött állok, ti nem látjátok Ausztráliát, csak én. Elmondom nektek, hogy fekszik Ő Rajzoljátok le a földgömböt, és rajzoljátok rá Ausztrália helyét! (<i>félgömbök, természetes határai</i>);	Falitérkép, papírlapok
1'	Tagolt partvidék;	Falitérkép
	Korallzátony Ő elhelyezése a falitérképen;	
3'	Filmrészlet bemutatása a nagy korallzátonyról: <i>Megfigyelési szempontok:</i> kártyákon, csoportonként különbözőek;	Videofilm, Szempont-kártyák (31)
3'	Megbeszélése a csoportkérdések alapján;	
	Táblai vázlatpont felírása: Baktérió, óceánok, korallzátony.	
2'	Részösszefoglalás: <u>igaz-hamis játék</u> kártyák segítségével. Minden csoport a választott színének megfelelő lapon 2-2 állítást olvashat. Ő A helyes válaszok topográfiai névanyagát minden csoportból egy tanuló megmutatja a falitérképen	Igaz-hamis kártyák (32), falitérkép

Óravázlat részlet

A tanítási egység címe: **Tájékozódási gyakorlatok**

	d. Távolságmérés a térképen	
	Mi a vonalas mérték? Miben vesszük hasznát?	
5'	Távolságmérés a vonalas mérték segítségével – padosonként differenciált egyéni munka: <u>1. padosor:</u> autóstérképen: Sándorfalva–Makó távolsága - Mekkora a két település távolsága légvonalban? - Mely utakon kell haladni? - Mekkora a távolságuk az autóúton haladva? - Mi mindennel szolgálják az autóstérképek az autóval közlekedők tájékozódását? <u>2. padosor:</u> turistatérképen: Esztergom–Szamár-hegy csúcsa - Mekkora az útvonal hossza légvonalban? - Mely utakon kell menni? - Mekkora a távolság turistaúton haladva? - Mi mindennel szolgálják a turistatérképek a kirándulók tájékozódását? <u>3. padosor:</u> várostérképen: Szépművészeti Múzeum – budai Vár-hegy - Mekkora az útvonal hossza légvonalban? - Mely útvonalon éred el a célt? - Mekkora a távolság a városi utakon haladva? - Mivel szolgálják a várostérképek a közlekedők tájékozódását?	A. padosor mindenkinek : autóstérkép, fonaldarab A. padosor mindenkinek : turistatérkép, fonaldarab A. padosor mindenkinek : várostérkép, fonaldarab
1'	Padosonként 2 tanuló cédulákra írja a választát Ő elhelyezésük a táblára; A feladatok ellenőrzése tanuló párokban (padtársak) Ő a felmerülő problémák megbeszélése	Táblai applikációs vázlat(40)
	e. A földrajzi fókusz használata	

6'	Torpedójáték: Egy tanuló kimegy a falitérképhez, a többiek mondanak neki egy földrajzi fokhálózati adatot (pl. é.sz. 60°; k.h. 10°) Ő megkeresi a helyet a térképen Ő a tanár megmondja, hogy talál-e valamit (pl. betűt) azon a helyen. Aki az előbb mondta az adatot, most az jön ki, és egy harmadik gyerek mondja Ő A végén a betűsalátából értelmes szót lehet kirakni.	Falitérkép, torpedó
f. Tájékozódás az időben		
2'	Helyzetgyakorlat: Az osztálytermet kettéosztom a középvonal mentén, ez lesz a kezdő hosszúsági kör, tőle jobbra és balra a nyugati és a keleti félgömb, kiválasztok 1-1 tanulót mindkét félgömbön Ő x, mikor kell felhívnod telefonon y-t, hogy ne zavarj az alvásban? Mikor hívtad, ha éppen a reggeliző asztaltól keltetted fel? Ő Mi erre a magyarázat? (A Föld tengely körüli forgása, 1 nap alatt egyszer fordul körbe.);	
2'	Modellezése: a hűtőszekrényből való tojástartó és pingponglabda segítségével (nappal és éjszaka eljátszása);	Tojástartó, pingpong-labda
2'	Lyukas mondat kiegészítése: egyéni munka Ő ellenőrzése írásvetítő fólián;	Feladatlap
2'	A tantermet kettéosztom, most É-i és D-i félgömbre. Tél van, jól fel vagytok öltözve. Mit visel most egy izlandi / argentin / amazonasi / ausztrál gyerek?	
2'	Lyukas mondat kiegészítése: egyéni munka Ő ellenőrzése applikáción.	Applikációs szókétyák

Óravázlat részlet

A tanítási egység címe: **Szférák – Föld – kontinensek – Európa – Magyarország**

Óratípus: **Ismereteket elmélyítő és rendszerező óra.**

Idő	Az óra menete	Eszköz
5'	a. Motiváció: Rejtvény – táblai rajz – betűk beírása Ő a pöttyözött helyekre betűk Ő összeolvasva egy szó (hőlégballon) Ő közelít felénk. Melyik szférában közlekedik? Mely szférákat látja? Mely szárazföldeket látja? (A táblai rejtvény a szárazföldeket szimbolizálja.)	Táblai rejtvény (62), hőlégballon
6'	b. A Föld szférái Halmazba sorolás: Minden padban 1-1 szókétya Ő kivenni Ő akinél narancssárga van, a terem 4 sarkába állnak (levegőburok, kőzetburok, az élővilág burka, vízburok) Ő a többi gyerek álljon abba a sarokba, amelyik szférába tartozik a kártyája (kőzetburok: gránit, bazalt, kőzetlemezek, vulkanizmus; vízburok: barlangi patak, ér, csatorna, tenger; levegőburok: szmog, zaj, ózon, repülőgép; élővilág burka: baktériumok, kondorkeselyű, alga, oroszlán, ember) + 1-1 kérdés a fogalmakkal kapcsolatban.	Szókétyák
7'	c. Óceánok és tengerek – Ablaknyitogató: Jön az ejtőernyős a Föld felé, sorra észreveszi a kontinenseket. Kontinensek felsorolása (gyerek) Ő tanár mutatja a falitérképen Ő egy-egy ablak kinyitása a táblai képen (Nap, Hold, forog, kering, geoid, 71 %) Ő 1-1 kérdés Ő Foglaltatok mondatba ezeket a szavakat! – A kinyitott ablakokban újabb feliratok (Csendes-, Indiai-, Atlanti-) Ő Mi a közös bennük? (óceánok) + újabb feliratok (Földközi-, Fekete-, Kaszpi-) Ő Mi a közös bennük? (tengerek) Melyik a kakukktójs? Miért? (Kaszpi-tenger).	Táblai kép ablakokkal (63)
4'	d. Tájékozódás a földrészekén – Diagramolvasás: kördiagramok Ő igaz állítások megfogalmazása a diagramról (lányok sárga, fiúk zöld diagramról);	Atlasz 70-71. o.

5'	- A táblán 4 kontinensnév (<i>Ázsia, Észak-Amerika, Dél-Amerika, Afrika</i>)-Differenciált egyéni munka (térképmunka): 4 tanuló: gyűjtsön hozzájuk tartozó szigeteket;6 tanuló: gyűjtsön körülöttük lévő óceánokat, tengereket;4 tanuló: gyűjtsön ott lévő folyókat;5 tanuló: gyűjtsön ott lévő tavakat;- Megmutatásuk a falitérképen.	Falitérkép, szókártyák